

Ege Coğrafya Dergisi, 19/2(2010), 53-60, İzmir
Aegean Geographical Journal, 19/2 (2010), 53-60, İzmir—TURKEY
2012’de yayımlanmıştır. (Published in 2012)

ULUSLARARASI GÖÇTE KUZEY ÜLKELERİNİN ÇEKİCİLİĞİ*

Attraction of the Nordic Countries in International Migration

Elli HEIKKILÄ & Sirkku WILKMAN

Finlandiya Göç Enstitüsü, Turku

elheik@utu.fi & sirwil@utu.fi

Türkçe’ye çeviren: İlkay SÜDAŞ

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
ilkay.sudas@ege.edu.tr

Öz

Bu makalenin amacı, 21.yy başında, Kuzey ülkelerine yönelik uluslararası göçe ilişkin genel bir bakış sunmaktır. Makale, 2000-2004 döneminde Kuzey ülkelerine yönelik göçün, göçmenler arasındaki nüfus gelişiminin ve bu gelişimin söz konusu ülkelerin farklı bölgelerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması amacıyla ele alındığı bir uluslararası projeye dayanmaktadır. Kuzey ülkelerinin nüfus istatistiklerine dayalı olarak, ülke düzeyinde, bölgesel düzeyde ve kent-bölgeleri düzeyinde analizler yapılmıştır. Çalışmada ayrıca, 2004 yılındaki Avrupa Birliği genişlemesinin Kuzey ülkelerine yönelik göç hareketleri üzerindeki etkisi de ele alınmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası göç, Kuzey ülkeleri, Avrupa Birliği genişlemesi, kent-bölgeleri

Abstract

The aim of this article is to give an overview of the international migration flows in the Nordic countries in the beginning of the 21st century. This article is based on an international project in which it was studied Nordic immigration to better understand population development among the immigrants and the effects on population development in differing regions in the Nordic countries in the period of 2000–2004. Based on the population statistics in the Nordic countries, the analysis was conducted by country level, regional and city-regional level. The article also deals with the impact of European Union enlargement in 2004 on the immigration flows towards the Nordic countries.

Key words: International migration, Nordic countries, European Union enlargement, city-regions

* Bu makale ilk olarak Finlandiya Göç Enstitüsü’nün dergisi olan *Siirtolaisuus-Migration*’ın 2008 yılı 1. sayısında yayımlanmıştır (s. 25-30). Ege Coğrafya Dergisi’nin yazım kuralları gereği, makalenin orijinalinde yer almayan özet kısmı eklenmiştir.

Giriş

Bu makalenin amacı, 21.yy başında, Kuzey ülkelerine¹ yönelik uluslararası göçe ilişkin genel bir bakış sunmaktır. İnceleme, Kuzey ülkelerinin nüfus istatistiklerine dayalı olarak, *ülke düzeyinde*, bazı durumlarda da daha ayrıntılı olmak üzere *bölgesel düzeyde* ve *kent-bölgeleri düzeyinde* yapılmıştır. Analizlerden, Kuzey ülkelerindeki çekici göç bölgelerinin kendi aralarında farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır. AB genişlemesinin göç akışlarındaki etkisini, başka bir ifadeyle AB-10² ülkelerinin Kuzey ülkelerine yönelik göç hareketlerinde daha yoğun bir göç kaynağı haline gelip gelmediğini anlamak için ayrıca bir değerlendirme daha yapılmıştır.

Bu makale, 2000-2004 döneminde Kuzey ülkelerine yönelik göçün, göçmenler arasındaki nüfus gelişiminin ve bu gelişimin söz konusu ülkelerin farklı bölgelerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması amacıyla ele alındığı bir uluslararası projeye dayanmaktadır. (Bakınız: Edvardsson ve diğ. 2007).

Kuzey Ülkelerine Göç Akışı

2000-2004 yılları arasında, Kuzey ülkelerine göç edenlerin toplam sayısı 869.364 olmuştur. Bu dönemde toplam göçün en büyük bölümü, %35,6'lık bir payla İsveç'e yönelmiştir (309.364 kişi); Danimarka göçün %30'unu (261.291 kişi), Norveç %21,1'ini (183.367 kişi) alırken, Finlandiya %10,6'sını (92.134 kişi) ve İzlanda %2,7'sini (23.474 kişi) almıştır. Yıllık en yüksek giriş, 64.087 kişi ile 2002 yılında İsveç'te kaydedilmiştir. Öteden beri İsveç, Kuzey ülkeleri arasında göç için başlıca hedef ülke olagelmıştır. 2000-2004 arasında ülkedeki toplam değerlere bakıldığında İsveç, her yıl en yüksek göçmen sayısı ile ilk sırayı almaktadır. Bununla birlikte, 2000-2004 arasında 1000 kişiye düşen göçmen sayısı İzlanda'da en yüksek olmuş, bunu Danimarka ve Norveç izlemiştir. Toplam nüfusa oranla 2000-2004 döneminde Finlandiya en az göçmenle karşılaşmış ve göçmen oranı 2000 yılında %0,3,3 ile en düşük değeri göstermiş, İzlanda'da ise bu değer %18,5 olarak

gerçekleşmiştir. Kuzey ülkelerine göç en yüksek düzeyine, 179.315 göçmen ile 2002 yılında ulaşmış; 170.214 göçmen ile de 2000 yılında en düşük düzeyde kalmıştır. Kuzey ülkelerine yönelik toplam göçün büyüklüğü göz önüne alındığında, 2004 yılı itibariyle, 1000 kişiye 7,1 göçmen düşmüştür.

2000-2004 döneminde Kuzey ülkelerine net göç değeri pozitif olmuştur. Bu açıdan bir istisna, net göçün negatif değerde olduğu iki yıl ile İzlanda olmuştur; 2002'de ve 2003'te İzlanda'dan ayrılanların sayısı, ülkeye gelenlerden fazla olduğu için toplam 408 kişilik bir kayıp söz konusu olmuştur. 2000-2004 yılları arasında herhangi bir Kuzey ülkesine göç etmiş 268.601 kişilik toplam net göçmen miktarının en büyük bölümünü İsveç almıştır: %52 (138,514). 2004'te, Kuzey ülkelerinde net göç açısından sayıca en üstün bölgelerin on beşi İsveç, Norveç ve Finlandiya'da yer almaktaydı. En yüksek sayıda göçmeni alan sekiz bölge (*Skåne, Stockholm, Västra Götaland, Västerbotten, Kronoberg, Värmland, Jönköping* ve *Norrboten* bölgeleri) İsveç'teydi. Altı bölge (*Oslo, Akershus, Rogaland, Hordaland, Nordland* ve *Sør-Trøndelag*) Norveç'te, bir bölge de (*Uusimaa*) Finlandiya'daydı. Bununla birlikte, %4,9 ile *Kronoberg* bölgesi, %4,5 ile *Skåne* bölgesi, %3,9 ile *Västerbotten* bölgesi, %3,4 ile *Rogaland* ve *Nordland* bölgeleri, %3,3 ile *Norrboten* bölgesi ve %3,1 *Värmland* olmak üzere, bin kişiye düşen en yüksek göçmen sayısı söz konusu on beş bölgeden sadece altısında bulunuyordu, ancak genel olarak bu değer, bin kişiye 640,5 ile *Fljótsdalshreppur*'da (İzlanda) en yüksekti³. 2004'te, üç bölgede göç değeri negatiftir ve bunlar İzlanda'da yer almaktadır (*Başkent alanı* -70, *Kuzeybatı* -37 ve *Güneybatı* -22) ancak aynı yıl, toplamda İzlanda'nın net göç değeri pozitif olmuştur (530 kişi). Mutlak verilere göre en düşük göç değerine sahip on beş bölgenin ise yedisi İzlanda'da yer almakta, altısı Finlandiya'da ve birer bölge de Danimarka ve İsveç'te yer almaktadır (Şekil 3).

³ Oldukça düşük bir nüfus miktarına sahip Fljótsdalshreppur için dikkat çekici derecede yüksek olan bu değer, alüminyum ergitmesini desteklemek amacıyla bölgede kurulan bir enerji tesisinin yarattığı istihdam olanaklarının sonucudur. 2000 yılında sadece 90 kişi olan nüfus, 2005 yılında 260; 2007'de ise 590 kişiye yükselmişti (Ç.N.).

¹ Kuzey ülkeleri, İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka ve İzlanda'yı içermektedir (Çevirenin notu).

² 2004 genişlemesiyle Avrupa Birliği'ne katılan on ülke (Ç.N.).

Tablo 1'den anlaşılacağı gibi, Kuzey ülkelerinin hepsinde, göçle gelen toplam nüfus içinde, *dönüş yapan vatandaşların* payı en yüksektir ve bu açıdan en büyük payı Danimarka almıştır. Kuzey ülkeleri arasındaki göç hareketi, en çok İsveç'e yönelmiş, izleyen en büyük göç akışları ise Danimarka ve Norveç'e gerçekleşmiştir. Diğer Kuzey ülkeleri hariç olmak üzere, AB-15 ülkelerinden gelen göçmenler Danimarka ve İsveç'e yönelmişler; Yeni Üye Devletler'den, başka bir ifadeyle AB-10'dan, gelen göçmenler arasında ilk tercih İsveç, daha sonraki tercih ise Danimarka olmuştur. Aslına bakılırsa, GSYİH farkları dikkate alındığında, Yeni Üye Devletler'den kaynaklanan göç beklendiği kadar büyük olmamıştır. Bununla birlikte uzaktaki ülkelerden kaynaklanan göç, hacim açısından daha büyük olmuştur, mesela, daha yakında yer alan Yeni Üye Devletler'den gelenlerle karşılaştırıldığında, Asya örneğinde olduğu gibi. Tek tek Yeni Üye Devletler arasında, örneğin Estonyalılar Finlandiya'ya doğru hareket etmiş; İzlanda Polonya'dan; Norveç ise Polonya ve Litvanya'dan gelenleri kendine çekmiştir. Göçmenlerin, -başlıca destinasyonlar olmalarına karşın- yalnızca başkent bölgelerine değil; aynı zamanda büyük şehirler ve metropollerin dışına

doğru hareket ettiklerine dair işaretler de vardır. Dolayısıyla göçmenler, nispeten yüksek miktarlarda başka bölgelerde de bulunabilmektedirler, örneğin İzlanda'nın doğusu ile Norveç'in *Troms* ve *Finnmark* illerinde olduğu gibi. Bu göç akışlarını ve hedef alanlarını, genellikle ekonomik sektör(ler)deki spesifik taleplerle bağlantılı olarak açıklamak mümkündür. Okyanusya gibi en uzak kıtalardan göçün ise oldukça küçük boyutta olduğu gözlenmektedir.

Tablo 2, 1 Mayıs 2004'teki Avrupa Birliği genişlemesinden bu yana göç oranının arttığını ancak aynı zamanda büyük bir göçün de ortaya çıkmadığını göstermektedir. 2000-2005 dönemindeki beş yılda, Kuzey ülkeleri, yeni üye olan devletlerden 65.635 göçmen almıştır. Başlıca hedef ülkeler Danimarka ve İsveç olmuştur. İsveç, Büyük Britanya ve İrlanda ile birlikte, Yeni Üye Devletler'in vatandaşlarına, emek piyasalarına girmelerine olanak verecek şekilde serbest dolaşım izni vermiştir (Heikkilä 2007:14) ki bu durum, Kuzey ülkeleri arasında neden İsveç'in Yeni Üye Devletler'den kaynaklanan en büyük göç akışını aldığı açıklayabilir. Bununla birlikte, Norveç, İzlanda ve Finlandiya'da, göç akışlarının etkisi, 2000'li yıllarla birlikte artmıştır.

Tablo 1: 2004'te, çıkış ülkesi/kıtasına göre, Kuzey ülkelerinin aldığı brüt göç (Kaynak: Ulusal İstatistik Büroları) * Lüksemburg yoktur.

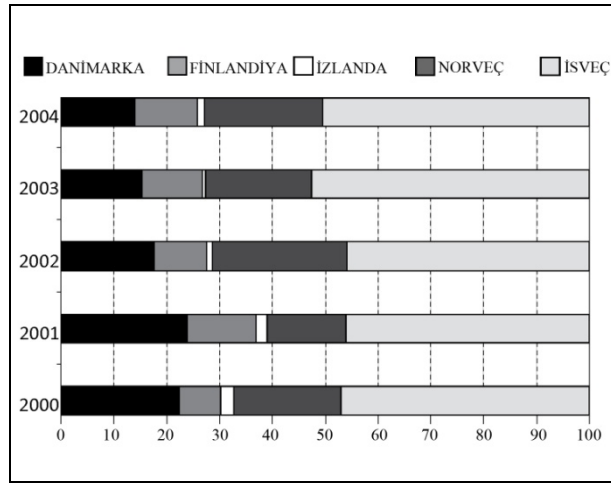
Table 1: The gross number of immigrants to the Nordic countries in 2004 by exit country/continent (Source: National statistics offices). *Luxembourg is missing.

ÜLKE	Vatandaşlar	Kuzey Ülkeleri	Eski AB	Yeni Üye Devletler	Diğer Avrupa (AB hariç)	Diğer				Bilinmeyen
			(Kuzeyliler hariç)*			Afrika	Amerika	Asya	Okyanusya	
Danimarka	21.990	8.438	13.512	3.400	8.772	2.221	5.013	7.737	1.203	583
Finlandiya	5.222	4.963	3.751	2.358	3.234	1.099	1.300	3.140	201	287
İzlanda	2.838	2.358	1.368	407						
Norveç	8.618	8.147	5.860	2.765	4.417	3.875	2.853	8.848	354	256
İsveç	14.448	13.021	10.952	4.077	7.116	4.456	5.648	15.200	752	651
<i>Kuzey ülkelerine yönelik göçteki pay (%)</i>										
Danimarka	41,4	22,9	38,1	26,1	37,3	19,1	33,8	22,2	47,9	32,8
Finlandiya	9,8	13,4	10,6	18,1	13,7	9,4	8,8	9,0	8,0	16,2
İzlanda	5,3	6,4	3,9	3,1						
Norveç	16,2	22,1	16,5	21,3	18,8	33,3	19,3	25,3	14,1	14,4
İsveç	27,2	35,3	30,9	31,3	30,2	38,2	38,1	43,5	30,0	36,6
Toplam	99,9	100,1	100	99,9	100	100	100	100	100	100

Tablo 2: 2000-2005 yılları arasında AB'ye yeni üye olan devletlerden Kuzey ülkelerine toplam göç
(Kaynak: Ulusal istatistik büroları)

*Table 2: The gross number of EU New Member States immigration to the Nordic countries in 2000-2005
(Source: National statistics offices).*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Toplam
Danimarka	2.817	3.040	2.978	2.814	3.400	4.659	19.708
Finlandiya	1.220	1.700	1.782	1.652	2.358	2.607	11.319
İzlanda	537	662	429	247	407	1.912	4.194
Norveç	949	1.215	1.668	1.384	2.765	4.805	12.786
İsveç	1.670	1.948	2.388	2.191	4.077	5.354	17.628
Ulusal düzeyde oran (%)							
Danimarka	5,3	5,4	5,6	5,7	6,8	8,9	7,5
Finlandiya	7,2	9,0	9,8	9,3	11,6	12,2	12,3
İzlanda	10,3	13,2	10,2	6,7	7,6	24,6	17,9
Norveç	2,6	3,5	4,2	3,8	7,6	12,0	7,0
İsveç	2,8	3,2	3,7	3,4	6,6	8,2	4,7

Şekil 1: 2000-2004 döneminde, ülkelere göre net yabancı göçü (Kuzey ülkelerine göçteki paylar, %)

Figure 1: Foreign net immigration by country in 2000-2004 (in per cent of Nordic immigration).

Uluslararası Göç Akışlarında Kent-Bölgelerinin Rolü

21. Yüzyıl'da, yalnızca Kuzey ülkelerinde değil, küresel anlamda da, nüfusun coğrafi dağılışına ilişkin başlıca gelişmelerden biri, insanların kentsel alanlara hareketi ve kırsal alanlarda bunu izleyen nüfus kaybıdır. 21. Yüzyıl'da Kuzey ülkelerine yönelik göçün büyük bir bölümü de başkent alanlarına yönelmiştir. Genel olarak göçle gelenler, Kuzey ülkelerindeki yerli ve yabancı nüfus ile aynı yerleşim özelliklerini göstermektedir. Kentsel olmayan bölgelerden büyük şehirlere doğru genel bir hareket söz konusudur. Bu coğrafi değişimi, eğitime başlama amacını taşıyan *genç nüfus* ve de iş bulma amacını taşıyan *çalışan nüfus* ortaya

çıkarmaktadır. Ülke dışından gelen göç ile göçmenlerin ülke içindeki göçü, insanların kentsel alanlara yönelik hareketini ve bunu izleyen kırsal nüfus kaybını daha da güçlendirmektedir (Heikkilä ve Järvinen 2003). Ayrıca, mülteciler de, küçük yerleşmelere yerleştirildikten hemen sonraki yıllarda büyük şehirlere doğru yer değiştirmektedirler. Örneğin Finlandiya'daki önemli bir göçmen grubu, kabul merkezlerine dağıtılan mültecilerdir ve bu nedenle de yerleşilen yerler belirli bölgelerde yoğunlaşmaktadır ki Finlandiya'nın Kainuu Bölgesi'ndeki *Vuolijoki* bunlardan biridir.

Son on yıllarda Kuzey ülkeleri, yabancı doğumlu nüfuslarında hızlı bir artış yaşamışlardır. 2004'te, Kuzey ülkelerinde yaşayanlar arasında 1.073.532 yabancı uyruklu kişi bulunmaktaydı ki bu toplam nüfusun %4,4'ünü oluşturuyordu. Özellikle Kuzey ülkelerindeki kent-bölgelerinde nüfus, bu ülkelerin toplam nüfusundan daha hızlı büyümektedir. 2000-2004 döneminde, ulusal düzeyde Kuzey ülkelerine yönelik göçün büyük bir bölümü, başlıca kent-bölgelerine yönelmişti. Kuzey ülkelerindeki kent-bölgeleri burada, başkentler ve bunların bölgeleri şeklinde verilmiştir (Şekil 2). *Helsinki kent bölgesi* Helsinki'yi ve başka 11 belediye yerleşmesini içerirken, *Stockholm kent-bölgesi*, Stockholm'e ek olarak, 21 belediyeyi içine almaktadır. *Oslo bölgesi*, 22 belediyeyi içerirken, *Reykjavik bölgesi* 9 belediyeyi içerir. *Kopenhag bölgesi* ise Kopenhag ve Frederiksberg belediyeleri ile Kopenhag, Frederiksberg ve Roskilde bölgelerini içermektedir. 2003 yılında, başkent bölgeleri Kuzey ülkelerine yönelik göçün %35,8'ini almıştır.

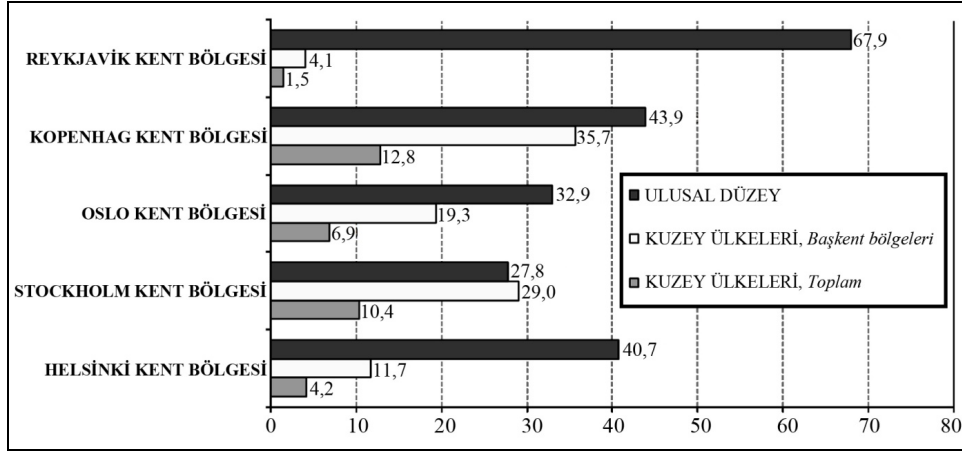
Payları açısından Kopenhag, Oslo ve Stockholm kent-bölgeleri başta olmak üzere, Kuzey ülkelerinin tüm başkent bölgeleri göç almıştır. Özellikle Danimarka'nın başkent bölgesi (Kopenhag kent-bölgesi) Kuzey ülkelerinin başkentlerine yönelik toplam göçün %35,7'sini alarak en fazla göçmeni çekmiştir. 2003'te, Reykjavik kent-bölgesi ulusal düzeyde toplam göçün %68'ini ancak Kuzey ülkelerine yönelik toplam göçün yalnızca %1,5'ini almıştır. Kopenhag kent-bölgesi Danimarka'ya göçün %43,9'unu, Helsinki kent-bölgesi ise Finlandiya'ya göçün %40,7'sini almıştır. Ulusal düzeyde İsveç ve Norveç'e yönelik göç yine büyük ölçüde Stockholm ve Oslo kent-bölgelerine yönelmektedir ancak göçle gelenlerin büyük bir bölümü bu ülkelerdeki başka şehirlere de gitmektedirler. Hiç kuşku yok ki İsveç ve Norveç'teki göçmenler arasında farklı bir yerleşim kalıbı bulunmaktadır: göçmenlerin pek çoğu, petrol ya da turizm gibi alanlarda özel bir işgücüne ihtiyacın bulunduğu İsveç ve Norveç sınırları boyunca yerleşmişlerdir. Kuzey ülkelerinde emek piyasasına ilişkin eğilimler farklılık göstermektedir: istihdam, İsveç ve Norveç'te daha güçlü olagelmıştır. Bu fark, Kuzey ülkelerine göç eden işgücü göçmenlerinin pek çoğunun İsveç ya da Norveç'e yöneliyor olmalarına bağlanabilir. Şurası açıktır ki işgücü göçmenleri, tıpkı yerli halk gibi, iş bulmanın mümkün olduğu bu bölgelerin çekimine daha fazla kapılabilirlerdir.

Uusimaa Bölgesi de Finlandiya'ya yönelik toplam göçte, %20,5 ile en büyük payı almıştır (1.367 kişi). Uusimaa'da yer alan Helsinki metropoliten alanı pozitif bir uluslararası göç dengesi sahip olmuştur: Helsinki şehrinin payı %8 iken Helsinki kent-bölgesi, Finlandiya'ya yönelik net göçün yaklaşık %15'ini almıştır. Başkent bölgesinde bulunan *Espoo* ve *Vantaa* gibi büyük şehirler hızla büyüme göstermiştir. Helsinki şehri ile birlikte, *Tampere* (Pirkanmaa), *Turku* (Varsinais-Suomi), *Jyväskylä* (Merkezi Finlandiya), *Rovaniemi* (Lapland) ve *Oulu* (Kuzey Ostrobothnia)

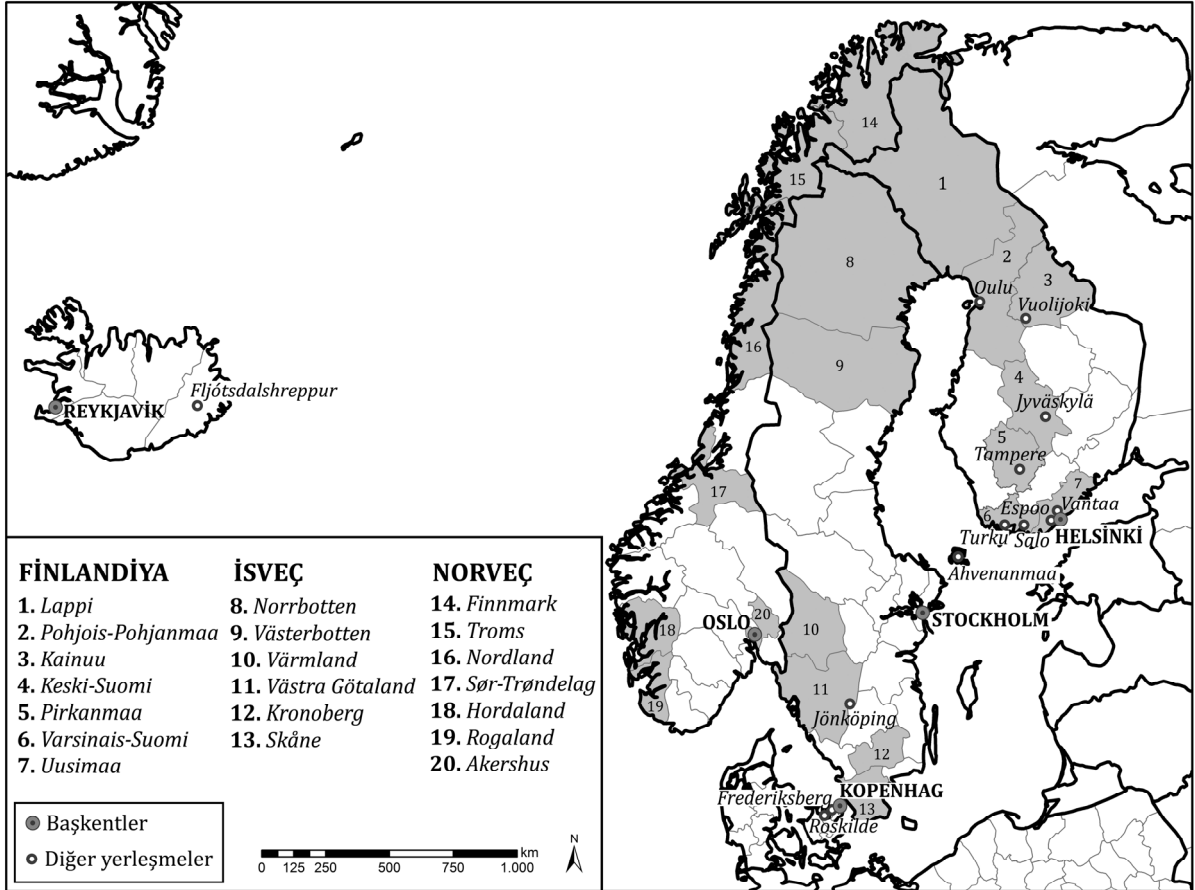
Finlandiya'ya yönelik net göçten nüfus kazanmış yerleşmelerdir.

Bu şehirlere ek olarak, *Salo* şehri (Varsinais-Suomi) yabancı göçmenlerin önemli bir bölümünü almıştır ki bu, Nokia Yatırım'ın burada yer alması ile ilgili bir durumdur. 2004 yılında Varsinais-Suomi, Finlandiya'ya brüt yabancı göçü açısından ikinci sıradaydı (%8,6) ve en büyük yabancı göç akışı da %39,7 ile Uusimaa'ya yönelmişti. Yabancı göçmenlerin yarısından fazlası (%56,8) Uusimaa, Varsinais-Suomi ve Pirkanmaa bölgelerine yönelmiştir. Göçün hacmi, bölgenin bir rekabet faktörü olarak görülebilir. Yenilikçi şirketler arasındaki inovatif üretim ve ortaklıkların payının yüksek olması Salo ve Oulu'nun ilk sıralarda yer almasını açıklamaktadır. Bir bütün olarak beşeri sermaye, Helsinki ve Tampere, Turku, Jyväskylä ve Olulu gibi diğer büyük şehirlere itibaren yüz kilometrekarelik bir alan içinde bir bölgesel yoğunlaşma göstermektedir (Şekil 3).

Ekonomik yapı bakımından çeşitlilik gösteren ve yıllık net göç değeri pozitif olan bölgeler, tek bir ekonomik sektörün bulunduğu ve beşeri sermaye açısından net göçün negatif olduğu bölgelerle karşılaştırıldığında, ekonomik kalkınmada nispeten daha büyük bir başarı şansı yakalayacaktır. Emeğe ilişkin talepteki değişimler, hâkim tek bir sektörün bulunduğu bir bölgede ilk aşamada fazla değişkenlik göstermeyecektir (örneğin talep hep yüksek) ancak bu durum, çarpıcı bir biçimde (yüksek talepten düşük talebe doğru ya da tam tersine) değişebilir. Tüm bölgeler, ya ürünler ya da hizmetler açısından büyüme gösteren bilgi-yoğun üretim sektöründen kaynaklanan talebi karşılamak üzere, yıllık pozitif bir göç değerine bağlıdır. Sonuç olarak Kuzey bölgeleri, bu çok ihtiyaç duyulan kalifikasyonu kendine çekmekteki başarılarına bağlı olarak birbirlerinden önemli farklılıklar göstermektedirler. Bu yüzden, metropol alanların daha geniş bir yayılma göstermesi, geleneksel imalat sanayisini destekleyen alanların ise gerilemeye devam etmesi beklenmektedir (Persson 2001).

Şekil 2: 2003 yılında Kuzey ülkelerinin kent-bölgelerine yönelik göçün yüzdesel dağılımı (Ulusal düzeyde, başkent bölgelerin düzeyinde ve toplamda yüzdelik paylar) (Kaynak: Statistical Yearbook of the City of Helsinki 2004: NORDSTAT- veritabanı)
Figure 2. Share of immigration to the Nordic city regions in 2003 (in per cent at the national level, at the level of Nordic capital regions and Nordic level, total) (Source: Statistical Yearbook of the City of Helsinki 2004: NORDSTAT- database).

Şekil 3: İskandinav ülkelerinde idari bölünüş ve bazı yerleşmeler⁴
Figure 3: Administrative divisions in Scandinavian countries and some settlements

⁴ Makalenin orijinalinde yer almayan Şekil 3, makalede sözü edilen yer adlarının daha kolay takip edilebilmesi amacıyla eklenmiştir (Ç.N.).

Uluslararası göç akışları, her bir Kuzey ülkesinin başkent bölgesinde yoğunlaşmaktadır ancak göçmenlerin bazı Kuzey şehirlerinde de artan bir yoğunlaşması söz konusudur. Artan göçmen akımları, yerli olmayan grupların Kuzey kentlerindeki başkent bölgelerine –kentsel bölgelere– yerleşmesine sebep olmuştur. Bu gelişmenin yanı sıra, Kuzey ülkeleri de Avrupa genelindeki⁵ gibi bir yerleşim kalıbını izlemektedir. Bununla birlikte, önceden ülkede yaşayan yabancıların durumuyla karşılaştırıldığında, 2000’li yıllarda gelen göçmenler arasında belirli bir yerde yoğunlaşma süreci daha belirgindir. Dışarıdan göçle gelenlerin, iç göç yoluyla yerli nüfusun da yöneldiği şehirlerde yoğunlaşması kentleşme sürecini de hızlandırmıştır. Bu durum, göçmen nüfusun mutlaka dengeli bir dağılımını ortaya çıkarmamaktadır. Daha geniş bir anlamda, mekânsal kutuplaşma da bir sorundur çünkü ulusal düzeyde kentsel kümelenmeler, periferi alanlarının aleyhine büyüme göstermektedir.

Sonuç

Kuzey ülkeleri tüm dünyadan göçmenleri çekmektedir. Başlıca destinasyon İsveç olurken, bazı ülkelerde, örneğin İzlanda ve Finlandiya’da, miktarlar azdır. Göçmenlerin geldikleri ülkelerin çeşitliliği, yalnızca *emek göçü* ile değil aynı zamanda tüm dünyadan *sığınmacıların* da Kuzey ülkelerine kabul edilmeleri gerçeği ile açıklanabilir. Kuzey ülkelerine yönelik toplam göçün yalnızca küçük bir bölümü emek göçü ile bağlantılıdır ki bu durum, Norveç ve muhtemelen İzlanda dışında, göçmen işgücüne olan nispeten sınırlı talep nedeniyle, şaşırtıcı değildir (Rauhut ve diğ. 2007:8). Kuzey ülkeleri içerisinde rağbet gören göç bölgeleri, iş sayısı, istihdam oranları ile eğitim düzeyi yüksek kişileri çekme ve Ar-Ge harcamaları açısından iyi durumda olan bölgelerdir. Ayrıca bu bölgeler, rekabete dayalı iş sektörleri sayesinde, zayıf bölgelere oranla daha fazla avantaj elde etmişlerdir.

Coğrafi yakınlık ve *ortak lisan*, göçmenler arasında hedef ülke tercihini etkilemektedir. Örneğin Finlandiya’ya en büyük göç akışları Rusya, Estonya ve İsveç gibi komşu ülkelere kaynaklanmaktadır. Muhtemelen, Rusya’dan ve Estonya’dan gelen göçmenlerin pek çoğu, buraya taşınmadan önce Fince’ye yabancı değillerdir. Benzer bir şekilde Ahvenanmaa da, burada İsveççe’nin kullanabilmesi nedeniyle, İsveç’ten göçmen almıştır (Heikkilä ve Pikkarainen 2008).

Yeni Üye Devletler’den (AB-10) kaynaklanan göç akışlarda kısmen artış ortaya çıkmış olsa da daha önceden öngörülen rakamlara ulaşılmamıştır. İsveç, hacim açısından, Kuzey ülkeleri içinde en çekici ülkedir ancak Yeni Üye Devletler’in ulusal payları açısından İsveç, pek de dikkat çekici değildir. Yeni Üye Devletler’den gelen göçmenlerin oranı İzlanda’da en yüksek düzeydedir. Kuzey ülkeleri ve AB 10 ülkeleri arasındaki GSYİH farkları daha büyük göç akışlarının ortaya çıkabileceği ihtimalini yaratmaktadır ancak gerçekte, AB-10 göçmenleri için en çekici ülkeler, İngilizce konuşulan ülkeler arasında yer alan Büyük Britanya ve İrlanda olmuştur.

Bölgesel düzeyde, başkent alanları ve büyük şehirler Kuzey ülkelerine göç edenler için en çekici destinasyonlar olmuştur. Göçün, yerli nüfusun da iç göç yoluyla yöneldiği şehirlerde yoğunlaşması, kentleşme sürecini hızlandırmıştır. Kuzeydeki şehirlerin bazılarında da göçmenlerin artan bir yoğunlaşması söz konusudur. Göçmenlerin, ülkeler içerisinde daha uzağa hareket edebiliyor ve daha alt kademedeki kentsel merkezlerde yerleşebiliyor olmaları da kayda değerdir. Mülteci alan belediye yerleşmeleri, buralara gelen pek çok mültecinin daha sonraları gelişmiş merkezlere yöneldikleri kısa-dönemli yaşama alanları şeklinde bir rol oynamıştır. (bakınız Kokko 2002). Bu durum, göçmenlerin, aynı etnik özelliklere sahip kişilerin bulunduğu yerlerde toplandıklarına da işaret etmektedir. Ağ oluşturma, yeni ülkeye uyum sağlamak ve/ya da bütünleşmek için daha geniş olanaklar yaratmaktadır. Bu aynı zamanda uluslararası göçle bağlantılı riskleri de azaltmaktadır. Böylelikle, “aile ve arkadaşların” etkisiyle toplumsal ve psikolojik maliyetler azaltılabilmekte ve ekonomik açıdan bakıldığında, bir iş bulmak da ağ oluşturma yoluyla daha kolay hale gelmektedir.

⁵ Göçmenler, Avrupa genelinde daha çok kent-bölgelerinde yoğunlaşmaktadırlar. Kuzey ülkelerinde de buna benzer bir durum söz konusudur (Ç.N.).

Referanslar

- Edvardsson, I. R., E. Heikkilä, M. Johansson, H. Johannesson, D. Rauhut, T. D. Schmidt, L. S. Stamböl, S. Wilkman (2007). *Demographic Changes, Labour Migration and EU-enlargement – Relevance for the Nordic Regions*. Nordregio Nordic Research Programme 2005–2008. Report: 2. 149 p.
- Heikkilä, E. (2007). Vain väliaikaista vetoapua – Uudet jäsenmaat eivät pelasta EU:ta työvoimapulalta. *Ulkopolitiikka* 2/2007, 12–17.
- Heikkilä, E., J. Taru (2003) *Migration and Employment of Immigrants in the Finnish Local Labor Markets*. *Yearbook of Population Research in Finland 2003*. The Population Research Institute. Helsinki.
- Heikkilä, E., M. Pikkarainen (2008). *Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa*. Siirtolaisuusinstituutti, *Siirtolaisuustutkimuksia* A 30. 219 s. Also available: http://www.migrationinstitute.fi/pdf/Siirtolaisuustutkimuksia_A30_ESR.pdf
- Kokko, K. (2002). *Maahanmuuttajien Suomen Sisäinen Muuttoliike*. Tapaustutkimuksena Turku. Turun yliopiston maantieteen laitos, pro gradu-työ. Turku. http://www.migrationinstitute.fi/db/articles/pdf/karoliina_kokko.pdf.
- Persson, L. O. (2001) (Editor). *Local Labour Market Performance in Nordic Countries*. Nordregio R2001:9. Stockholm.
- Rauhut, D., E. Heikkilä, L. S. Stamböl, S. Wilkman, M. Johansson (2007). *Immigrant Population, Labour Supply and Labour Market Participation in the Nordic Regions*. The paper presented in the 47th Congress of the European Regional Science Association, Paris, 29th of August – 2nd of September 2007. 25 p.